

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the copyright owner.

© Center for Research Libraries

Scan Date: October 7, 2008

Identifier: s-m-000015-n8

مجموعہ سنون

۱۱

جمعیت علمیہ عثمانیہ

برنجی پتہ

ذالقعده

نومرو ۱۱

استانبول

جمعیت علمیہ عثمانیہ مطبعہ سندھ طبع اول نمشدر

۱۳۷۹

(تاریخ تلغراف)

تلغراف لفظ یونانی اولوب اوزاق معناسنه اولان (تله) و یازمق معناسنه کلان (غرافو) لفظ لرندن مرکبدر که اوزاق یازن و یا خود دور نویس دیمک اوله رق بیراق و اتش و امثالی بعض اشارت لر ایله مطلقا اوزاقدن مخابره اولمق صنعتیدر . فن مذکور عندالمتقدمین معروف اولوب سریانیلر و مصرلولر و چینلولر و دیگر بعض ملل قدیمه بونی خیلی اصلاح و اکمال ایلشیرایدی .

میلاددن بشیوز سنه مقدم ایرانلولر یونانلولر ایله وقوعبولان محارباتلری اثناسنده اشبو اشارت اصولنی کمال انتظام ایله اجرا ایدوب اتنه دن آذربایجانیه ایکی کون ظرفنده خبر ایصال ایدرلر ایدی . و اشبو اصول قدیمه الی یومنا هذا چینده جاری اولوب وسط مملکتده واقع مرکز حکومت برق اچ ساعت ظرفنده هر بر رأس حدودیله مخابره ایده ییلور .

اشعر شعرای یونان اولان مشهور اومپروس ایلیاد نام منظومه بلیغه سنده ذکر ایلدیکی وجهله یونانلولر تروا شهرینی محاصره

ایتدکری ائساده شهره هجوم ایتک و یاخود شهرلورک خروجنده
مدافعه ایتک اوزره کیجه لری یینلرنده اتشدن اشارتلا استعمال
ایدرلر ایدی و دیگر بعض مؤرخینک قولنه کوره شهر مذکور فتح
اولند قده اورادن برقاچ کونلک مسافده واقعه آغوشهرینه بعض
علامات ناریه ایله در عقب کیفیت تبشیر قلمشدر .

پولیب نام مؤرخک تحقیق و بیاننه نظراً مقدونیا قرالی بولنان
فلیپ زماننده دخی اشبو اشارت فتنده زیاده کسب مهارت اولوب
مسافات بعیده ایله هر دورلو مخابره اجرا قلمور ایدی .

روما جنراللری ییننده ابتدا زول سزار مواقع مختلفهده متفرق
بولنان اور دوسنه بعض تنبیهات اجرا سی ضمنده اشارت
استعمال ایتش و روایت اولند یغنه کوره رومالور اشبو
اصولی فرانسز لک اصلی اولان غول طائفه سندن تعلم
ایلمشدر .

فی الواقع طائفه مذکوره اغزدن اغزه نقل اولتور بعض اصوات
مخصوصه واسطه سیهله مخابره ایدوب اشبو اصواتک معناسی
دخی یالکز رؤسای قوم عنندنه معلوم اولد یغدن ایشیدنلرو بلکه
تلفظ ایدنلر صورت حالدن خبردار اوله مزلر ایدی . مذکور
غول طائفه سنک اشارت صنعتنده زیاده مهارت لری اولوب
سکسان ساعتدن متجاوز مسافه یه اون بش ساعت ظرفنده خبر
ایصال ایدرلر ایدی .

رومالور اولوقتدنبور فتح ایتدکری ممالکده انشا ایلدکری
منتظم یوللر اوزرنده قلعهلر بنا و بولنلرک بالاسنده بر طرفدن
کور دکری اشاراتی دیگر طرفه نقل ایلمکه مأمور دید بانلر

اقامه ایدرل ایدی . اشبو تلغرافی اصولی قرون متوسطه ده
 دخی استعمال اولنوب حتی اهل صلیب رؤسا سندن سن لوئی
 قیصریه وصور شهرلرینی ضبطایتد کده فلسطینک دیگر بر موقعنده
 بولنان جسیم بر اهل صلیب اردوسنی اشارت واسطه سیله
 نزدینه دعوت ایلشدرد . اشبو اشارت لر قرمزی اطلسدن
 مصنوع بر خا چدن عبارت اولوب چوققلرک استعمال ایتد کیری
 اوچورمه کبی هوا یه رفع اولنور وهر بر نغمه سی بر معنایه دلالت
 ایدر بر بوری ایله افاده مرام قلنور ایدی وینه اوتار یخلرده عربلر
 دخی بیراق و آتش و فنارل واسطه سیله مسافات بعیده ایله مخابره
 ایدرل ایدی .

اشبو آتش تلغرافی الیوم قره طاغده دخی مستعمل اولوب
 بر محله علی العجله عسکر سوق وارسالی لازم کلد کده کیجه لین
 یوکسک طاغلرک تپه سنده ایشلریا قیلوب کیفیت جله یه اعلان
 وروایت اولندیغنه کوره نره یه ونوقت ونه صورتله تجمع اولنه جغی
 بیله بو طریق ایله افهام و بیان قلنور . قره طاغلورک بو وجهله
 ازوقت ظرفنده تجمع ایتلری اکثریا ایشلرینه یرایوب حتی محاربه
 اخیره اولاندنده اشقودره سنجاغی طرفندن حسن خود رفاقتیله
 جبهه سوق اولنان بشیوز قدر عساکر موظفه یه طاغلورک غلبه سی
 مذکور آتش تلغرافی سایه سنده اولدیغی امر محققدر . چونکه
 عساکر موظفه مذکوره یه فرداسی کون ملحق اوله جق امدادک
 ورودینه میدان براقیه رق همان بر کیجه ظرفنده مقدار وافی عسکر
 جعیله اوزرلرینه هجوم ایلشردرد .

میلادك بیک التي یوزیتش التي سنه سنه فرانسه انجمن دانشی
اعضا سندن موسیو آموتون تلغرافده دورین استعمالی یعنی
دورین ایله کوریله بیله جک مسافه لده قله ر بنا اولوب
اوزلرنده عادتاً حروف هجایه دلالت ایدر اشارت لر کشیده
اولمنشی تصور ایدوب بویابده مخصوص رساله لر تألیف ونشر ایش
ایسده اول اثناده بومقوله اختراعات نافعیه فرانسه ده پک اعتبار
اولنمدیغی جهتله اشبو اصول اجرا قلنماش ایدی .

اندن تقریباً یوز سنه صکره هانوره لی برغ شتراسر نام هنورینه
سالف الذکر آموتونک تصور کرده سی اولان اساس اوزرینه
مبنی بر تلغراف اصول جدیدی تصور و اعلان ایدوب اولوقت
المانیاده بونک لهسنده و علیهنده پک چوق مباحثات جریان
ایتد کدن صکره نهایت ممتنع الاجرا اولسنه حکم اولمنش ایسده
انکلتزه دولتی خلقک اعتراضاته احاله سمع اعتبار ایتمه رک اصول
مذکوری اتخاذ و اجرا و موجود مومی الیهه موجب شوق و غیرت اولق
اوزره بش بیک لیرا اعطا ایلدی .

بیک یدی یوز اوج تاریخنده اصول مذکور فرانسه ده دخی
اتخاذ و لازم کلان مواقع مهمده تلغراف خطلری انشا قلندی
اشبو اشارت ایله بر خبر اون ساعتک مسافهیه اون دقیقه
ظرفنده نقل اولنه ییلورایدی . خفی اولیه جغی وجهله اشبو طریق
ایله یالکر کوندزلی هوا اچیق اولدیغی حالده مخابره ممکن اولوب
سائر وقتلده ایشه یرامدیغندن ۱۸۴۳ سنه سنده لیلأ دخی
استعمال اولنق اوزره فرانسه ده بعض اصول تصور اولمنش
ایسده اولبایده اختیار اولنه جق تکلفاته مقابل فائده سی ملحوظ

اولدیغندن اجرا سندن صرف نظر قلمشدر . اوروپاده
انشا اولسان بو مقوله تلغرافلر دولت امورینه مخصوص اولوب
افراد اهالی استعمالنه مأذون دکلملر ایدی .

مصر والیسی اسبق محمد علی پاشا دخی اسکندریه ایله قاهره
بینده اصول مذکور اوزره بر تلغراف خطی انشا ایدوب موقعین
مذکورین میانده یارم ساعت ظرفده مخابره اولنور ایدی . خط
مذکور بر ساعت بعدنده قرق قله دن عبارت اولوب ۱۳۳۹ سنه
هجریه سنده ابرو اسمنده هزارفن برارمنی معرفتیه انشا اولمشدر .

اشبو تلغراف هوایی هر نقدر اصلاح اولمش ایسه ده بر منوال
محرر کیجه لری و یوسلی هوارده ایشلمدیکدن و تیمور یول احداثدن
صکره اکثریا حوادث تیمور یول ایله ده اول محله واصل اولدیغندن
تلغراف مذکورک اهمیت و اعتباری قالمامشیدی . بنأ علیه
نقل اخبار ایچون دهنا بر صورت سریعه تحری اولنه رق قوه
القتریقه اصولی کشف اولمشدر .

اشبو تلغراف القتریق مخترعات جدیده دن ایسه ده موقع
بحث و تذکره قونیه لی تقریباً یوز سنه واردر . اک اول جنوهلی
لساژ نام بر هنوز میلادک ۱۷۷۴ سنه سنده هر بری بر حرف
هجایه دلات ایتک اوزره لاتین الف باسی عدد نیجه یکرمی درت تل
تمدید و بونلری بر القتریق ما کینه سی ایله تحریک ایدرک افاده
مرام اولنمسی طریقنی تصور ایشیدی . بعده رایزرا اسمنده بر
المانیالودخی مومی الیه لساژک اثرینه اقتفا ایله ۱۷۹۴ ده قوه
مقاطبسیه بی تلغرافده استعمال ایلکه چالشمش و اسپانیاده
سالوا نام بر ذات دخی بونک تصوراتنه بعض شی علاوه ایشدر .

۱۸۱۱ ده سومرینک اول ائشاده یکی اختراع اولنش اولان
 وولتا ستونی تعبیر اولنور برنوع القتریق آلتنک بو خصوصده
 استعمالنی تصور ایدوب بوندن برازوقت صکره اورستد
 اسمنده بریسی دخی سیالیه القتریقیه نك مقنا طیسلی بر میلی محل
 اصله بوندن تحریک ایلدیکنی کشف ایلدی . شواسا سگ ظاهره
 اخراجنی متعاقب آمپر نام ذات بونک تلغرافده استعمالنی تصور
 ایدوب فقط ۱۸۳۳ سنه سنده شیلینک نام ذات مقدمجه
 شوایغر معرفتیله کشف اولنش اولان غالوا نومتر اصولی
 واسطه سیله سالف الذکر آمپرک تصورینی فعله کتوردی .
 تلغراف القتریقی ال اول باویه را و بلجیقاده انشا و استعمال اولنوب
 بعده انکلتزیه انتقال ایتیش و فرانسه ده برنجی خط ۱۸۴۵ سنه سنده
 پارس ایله ویرسایل بیننده تمید قلمشدر .

اشته اولوقدن نبرو تلغراف القتریقی ازوقت ظرفده زیاده
 ترقی و توسع ایدوب بونکله مخابره نك سرعتی فوق مای تصور
 برامر عجیبدر . ضیابر ثانیه ظرفده یتیش نيك ساعتک مسافه
 قطع ایلدیکی حالده قوه القتریقیه دهبا بوندن زیاده سرعتله
 حرکت ایدوب بوصورته اشارات القتریقیه همان آن واحد ده
 محله واصل اولوردیمکدر .

مثلا در سعادتن کشیده اولنان بر اشارت صدوری
 انده پارس ولوندره و بغداده واصل اولور . بو مثالو بر خط
 القتریقینک ایکی اوجنده بولنان ایکی شخص حروف هجایه
 دلالت ایدر اشارات ایله مصاحبت ایتک ایچون نقدر وقت لازم
 کلور ایسه اوه مدت ظرفده یکدیگرینه افاده مرام ایدرلر .

و بر دقیقه ظرفده یوزیکرمی اشارت نقل اولنه یلور .
 انکلتزده صنعت و تجارتجه سرعت مخا بره نک کمال اهمیتی
 جهتیه تلغراف القتریقینک ایجادندن برقاچ سنه مرور ایدر ایتمز
 یوز الی شهر ییننده و اوچ ییک ساعت امتدادنده خطوط
 تلغرافیه تمدید قلمشدر .

ممالک مجتمعه اغریقاده دخی بونک تکثیرینه زیاده اهتمام اولنهرق
 بش الی ییک ساعتک مسافده خطوط تلغرافیه انشا قلمشدر .
 الیوم فرانسه و المانیاده و الحاصل اوروپا نک هر طرفنده فوق
 الغایه تکثرا تمشدر .

اشته تلغراف القتریقینک صورت اختراع و انتشاری وجه
 مشروح اوزره اولوب سائر مخترعات جسمیه مثللو از وقت
 ظرفنده فوق الغایه کسب ترقی و انتشار ایلشدر . حکومتلر تلغراف
 واسطه سیله زیر اداره سنده بولنان ممالک وقوعاتندن در حال
 خبردار اولهرق مهمام مصالح مملکتی طوغریدن طوغریه تسویه
 ایتندکری مثللو عموم ناس و با خصوص اهل تجارت و صنعت
 بوندن فوائد لاتخصی استحصال ایدرلر .

یقین وقته قدر اوروپاده تلغراف ایله مخا بره ایلک حکومتیه مخصوص
 اولوب افراد اهالی یه تعمیمی امن و اسایش مملکت جهتیه
 محاذیر عظیمیه مستلزم اولور ظن اولنور ایدی . فقط تیمور یولارک
 احداثنده بونلرک حسن اداره سی مطلقا مخبرات تلغرافیه یه متوقف
 اولدیغی اکلا شلشدر . شویله که کرک تیمور یولجه برکونه
 سقطلق ظهورنده و کرک عربیه قطارلر ینک یولده برقضایه
 تصادفنده در حال کیفیتک باتلغراف اقتضا ایدن محلا ره اشعاری

ممکن اولدیغندن بو کیفیت یولچیره موجب امنیت اوله جغی مثللو
 تیمور یول قومانیه لری مخبرات واقعدرینی تلغراف واسطه سیله
 اجراده سهولت و اهونیت کوردکلرندن بونلرک وقوعبولان
 استدعالرینه مبنی تلغراف ایله مخابره ایتملرینه طرف حکومتدن
 مساعده کوسرلمشیدی . بونک اوزرینه خلقک تلغراف ایله
 مخابره ایلمسی ظن اواندیغی درجه مخاطره لو برشی اولدیغی
 اکلاشلش اولغله بعض قیود و شروطه رعایت اولغق شرطیله
 اولبایده عمومده دخی رخصت ویرلمشدر .

شروط مذکوره نک باشلوجه سی دخی ارسالی مطلوب اولان
 مکتوبک حاوی اولدیغی امضا حقیقه مر سلاک اولدیغی تحقیق
 قلمق و کوندریلان مکاتیبک مالی صریح اوله رق مطلقا تلغراف
 مأمورلری واسطه سیله نقل و محل نظام و اداب کورینان تحریرات
 رد اولغق قضیه لرندن عبارتدر .

برمنوال محرر تلغراف القتریقیسک سرعتی فوق مایتصور امور
 غریبه دن اولوب بونک درجه سی اکلاشلق اوزره زیرده بعض
 مثال ایراد قلمشدر ۱۸۴۶ سنه سنده ممالک مجتمعه امریقا
 رئیس جمهورینک مکسیقا محاربه سنه دائر تلفظ ایلدیکی بزلفظ
 بیوک قطعه ده بر غزته نک اینجه حروف ایله ایکی ستونی طولدیره جق
 قدر مطول اولدیغی حالده اوچ ساعت ظرفنده تلغراف ایله نقل
 واستنساخ اولمشدر . کذلک ممالک مذکوره رؤساسندن
 برینک الی ییک کله دن عبارت یعنی تقریبا اورتیه قطعه ده یوز
 صحیفه لو برکتاب جسامتده اولان بر قطعه تحریراتی برخط اوزرنده
 واقع اونیدی شهره برکون ظرفنده نقل و ایصال قلمش و ۱۸۴۹

سندہ سندہ ملت مجلسنک کشادی مناسبیتلہ بلچیکا قرالنک
 درت بیک الی یوزکله دن مرکب اوله رق تنوہ ایلدیکی بر مقاله
 رسمیه قرق یدی دقیقه ده انورس شهرینه نقل اولمشدر .
 تلغرافک فوائد و محسناتی دخی همان سرعتی نسبتده اولوب
 الیوم دنیاده بولسان خطوط تلغرافیه نک اک ارزونی بولسان
 امریکا خطلری واسطه سیله بعض کره فورطنه ظهوری دخی
 استخبار واکا کوره تدایر لازمه یه تثبث اولنور . قضای ناکهانی
 سرعتده ضرب مثل و مبالغات شعریه ده دخی بو مقامده مستعمل
 اولدیغی حالده حکم خفیہ الہیہ دن اولان اشبو سیالہ القریقیہ نک
 اکا دخی مسابقتی فی الحقیقه اغرب حالات و بونک تلغرافده
 استعمالی اعظم مخترعاندر .

هله تیمور یوللرنده مشہود اولان فوائدی تعداد و بیانه کلیمز .
 ازجله عربہ قطارلری اوقات معینہ سندہ ورود ایتمکلی حالده
 سبب تأخرلری درعقب تلغراف ایلہ معلوم اولدیغی مثالو بر قضایہ
 اوغراقلری و یاخود بر مضایقه ده بولندقلری صورته دخی درحال
 معاونت لازمه اجرا قانور و تعجیل و تسریعی مراد اولدیغی
 حالده تلغراف ایلہ خبر و یریلہ رک استقبالنه برلوق و عتیف دها
 ارسال و یاخود تہیہ اولنور و الحاصل تیمور یول یولجیلرینک
 بالوجوه امن و اسایشلرینہ کلی مداری واردر .

تیمار کندولرینہ متعلق سفائنک حرکت و مواصلاتی و ممالک
 سائرده هر درلو امتعه و ارزاقک فیئاتنی و کافہ دول اسہانک
 ترقی و تدنسنی درحال استخبار ایدہ یساورلر و امریقا و اوروپانک
 یولک شہرلرنده مخابرات تلغرافیه محال بعیدہ ایلہ مخابریہ مخصوص

اولیوب بر محله ده یانقین ظهور ایتد کده در عقب اقتضا ایدن محله اخباری و امور ضبطیه جه قراغول خانه لره تنبیهات عاجله اجراسی ضمنده تلغراف استعمال اولندقدن بشقه افراد اهالی درون شهرده اوزاقجه بر محله بولندقلری حالده خانه و یا خود مغازه لینه تلغراف واسطه سیله خبر کوندزلرر و الحاصل بغض اسکی مثاللرده ایشلدیکی وجهله اشبو تلغراف بر مهر مطلسم قییلندن برشی اولوب انسان محل بعیده ده بولنان اقربا و احباسیله عادتاً همجاس کی مصاحبت و الفت ایده بیلور و کرک امر یقانه و کرک انکله ده شطرنج مراقولری الی التمش ساعتک مسافه ده بولندقلری حالده تلغراف واسطه سیله شطرنج اوینادقلرینک وقوعی دخی پک چوق کورلشدر .

سیالہ القتر یقیه بر ثانیه ظرفنده کره ارضی اوچ کره دن زیاده دورایلدیکندن کره ارضی اون ییک کره احاطه ایده جک امتدادده بر تلغراف القتر یقی خطی فرض اولنسه براوجندن دیگر اوجنه خبر کوندریلوب بونک جوابی اندقدن صکره تکرار بعض ملاحظه بیان اولنوب بوکا دخی جواب قطععی النمی بر کون ظرفنده ممکن اولور .

قتل و سرقت و امثالی حرکات غیر مر ضیه ارتکاب ایدن اصحاب جرایمک برسی تیمور یول عربیه سنه را کجا بر طرفه فرار ایلدیکی تقد یرده در عقب متهمک اشکالیه برابر صورت حال تلغراف واسطه سیله هر طرفه اخبار اولنهرق مجرم عربیه دن چیقدقده اخذ و گرفت اولور

بعض اغر خسته لاق حالنده دخی تلغراف واسطه سیله مالک بعیده ده

بولنان مشهور طبیباره مراجعت اولوب بوحالده خسته وطیب
بولندقلری محلات تلغرافخانه لاینه کیدرک مخابره وطیبیک بوصورتله
ویره جکی رچته موجبجه عمل اولور .

تیمور یول قطاری کیدرکن بعض کوره واقع اولدیعی
وجهله ماکینه جیسی بر قضایه اوغرایه رق قطار کدو باشنه کدیکی
حالده نهایت بریره کمال شدتله چا توب کرک درونده بولنانلری
وکرک مقابلنه کله جک ابنیه یی تلف ومضمحل ایده جکندن اولخالده
تلغراف ایله خبر ویریلهرک واقع اوله جق خساراتک منع وقوعی
صمنده تدابیر مقتضیه یه تشبث اولور .

تحت البحر تمديد اولنان خطوط تلغرافیه نك قاره خطرلنده فرقی
یالکز تلك قعر دریاده بولمسنندن عبارت اولوب برده دکز تلاری
تأثیر رطوبتدن وقایه غوته پر قا تعبیر اولور برنوع صمغ ایله
قابلدور . الك اول بوقیلدن انشا اولنان تلغراف خطی ۱۸۵۰
سنه سنده فرانسه ایله انکلتزه بیننده واقع قاله بوغازینک بر طرفندن
دیگر طرفنه اولوب ۱۸۵۱ سنه سنده دخی انکلتزه ایله ایرلانده
ولوندره ایله اوسنند وقوپنهاغ بینلرنده تمديد قلمنشدور .

میلادک ۱۸۵۸ سنه سنده انکلتزه ایله امریقا بیننده تحت البحر
بر تلغراف خطی تمديدینه مباشرت اولوب بعد مسافه جهتیه
تل تحمل ایده میهرک ایکی دفعه قرلمش ایسه ده او چنجبسنده
موفق اولنهرق سنه مذکوره اغستوسنک اون اوچنده ختام
بولمش ورسمه کشادی کونی اولان اون التیسسنده اوتوز برکله دن
مرکب اولوق اوزره امریقادن انکلتزه یه یازیلان بر تلغرافنامه اوتوز
بش دقیقه ظرفنده انکلتزه یه وقرالیچه حضر تلری طرفندن رئیس

جمهوره خطاباً طقسان طقوز کله دن عبارت تحریر اولسان
جوابنامه دخی التمش بش دقیقه ده امریقایه نقل اولمشدر. اشبو
خطک براوجی ایرلانده ده واقع والئیاودیکری نیوفاوندلاند اسکله لرنده
اولوب اون بش کون قدر ایشلد کدن صکره بوزلمش و بونک کلی
مصارف و تکلفاته متوقف اولدیغی جهتله شمیدی به قدر تکرار
انشاسنه تشبث قلنما مشدر .

(منیف)

(مدخل علم ژئولوژی)

ایکینجی فصل

اجسام عنصریه معدنیه بیاننده در

خلقک احتیاجی وزر و زیوره اولان حرص و طمعی اجسام
معدنیه نك کشف و تحریسنه سبب مستقل اولمش وازمنه قدیمه ده
بیله نوع انسان ایشنه یرایه جق مواد معدنیه پی یلوب کندینه
مقتضی اولان آلات و ادواتک تدارک و اعمالی ایچون مواد مذکوریه
زیرزمینده تحری ایشدر . چونکه لوازم مدنیتدن اولان
حرف و صنایع اجسام معدنیه دن معمول آلات و ادواته محتاج
اولوب بونلرک اصلاح و درجه کماله ایصالی مدار عمران و آبادانی
اوله جغی ازاده قید و ییساندر .

حکمای متقدمین اجسام معدنیه بی مرکب ظن ایلد کلرندن
 بونلرک جله سی جنسیت جهتیله شیء واحد اولوب فقط
 مختلف الخواص اولماری مواد اجنبیه سائر ایله مخلوط بواند کلرندن
 نشأت ایتدیکنه ذاهب اولمشلرایدی . بوسببه منی معادن
 مذکوره نیک بعض خسیسلرینی التون وکشه تحویل ایلنک طریق
 وچاره سنی تهری ایتشلردر . وزهی دخی معدنی جسملرک اساسی
 قیاس ایلد کلرندن مخلوط بولنان مواد اجنبیه مذکوره دن
 بالتفریق تصفیله اولانه رق التونه قلب و تحویللری ممکندر ظن
 ایدرلرایدی . و حکمای متقدمین زمانلرنده معلوم اولان اجسام
 معدنیه زیق نحاس حدید قلانی اسرب فضله ذهاب اولق اوزره
 یدی اولوب تجربه لی دائما اولکی بش معدنی التون ویاخود
 کشه تحویل ایلنک مقصدینه منحصر اوله رق بوفته دخی علم کیمیا تسمیه
 ایتشلرایدی . اوروپاده یله برقاچ قرال علم مذکوره هوس ایدوب
 حتی آلمانیا ایمپراطوری اوچنجی فریدریق کویا حصوله کتورمش
 اولدیغی التوندن سکه ضرب ایتدیرمش و علم مذکور ایلله
 مشغول اولانلره دخی اصلزاده لک عنوانی ویرمش ایدی . لکن
 ۱۵۰۰ سنه میلادیه سننده بورتنبروغ دوقه سی بولنان فریدریق
 بومثالوشیلره معتقد اولدیغندن کیمیا کلرندن برینه تیموردن
 بردارانا جنی التونه قلب ایلسنی تکلیف ایدوب اول دخی وعد ایلش
 ایسه ده بالطبع انجامزایده مدیکندن مذکور داراغا جنه صلب
 ایتدیرمش اولدیغی روایت اولور .

(اجسام عنصریه معدنیه ك خواص عمومیه سی)

معلوم ازله كه اجسام معدنیه ك الوانی متنوع اولیوب اجسام سائره ك الوانندن يك بشقه در . والتون ایله باقردن بشقه لری صاری وقرمزى رنگرده بولمیبو اکثریسی بیاض ویاخود بوکامیال واکثر حالده مجلا و غیر شفاف اولورلر . جلا قبول ایلملری بدرجه ده اولیوب بعضیسی آز و بعضیسی زیاده جلا قبول ایدر و بودخی اجسام سائره ك جلا سنه بکزمیوب معدنلره مخصوص برحالتدر كه جلاى معدنی تغییر اولور . علی العموم معادنله لذت ورايحه یوغبسه ده بعضیلرنده لك و تماس ایله برفنارايكه ظهور ایدر و صوده منحل اولیوب فقط حامضات تسمیه اولنان مایعانده منحل اولورلر و ثقلت جهتیله دخی درجات مختلفه ده اولوب اجسام سائره دن خفیف و ثقیلی واردر مثلاً پلاتنه تغییر اولنان معدن اك اغری و پوتاسیوم اك خفیف اولوب حتی صودن دخی اخفدر . اجسام معدنیه خفیفه ایكى قسمه منقسم اولوب برینه معادن قلوویه و دیگرینه آتربه قلوویه ویاخود معادن تراییه قلوویه تسمیه اولنور و معادن قلوویه اوچ و آتربه دخی اوچدر و ثقلتلری زیاده اولان معادن دخی بین الناس معلوم و علی الاطلاق معدن تسمیه اولنان اجسامدر .

معادنك خواص عمومیه لرندن بریدخی مذاپ اولمایدر . لكن هر برینك درجه اذابه لری مختلف اولوب زیبق ایسه عادى حرارتده بالطبع مایعدر و پوتاسیوم و سودیوم و قلاى و یزمو ت معدنلری جزئى حرارتله اریوب حدیدك اذابه سی فروزدرده بالعمل حصولی

ممکن اولان حرارت شدیدیه محتاجدر و معادنن بعضیلری زیاده
حرارتله طیار اوله رق ادخنه یه منقلب اولورلر و بعض معادن دخی
اریمکسزین اشتعال ایدوب مثلاً غایت اینجه توتیا چوققلری
علوده مشتعل اولور . صلابت خصوصنده دخی معادنده درجات
مختلفه وارددر و تیمورک چلیکه تحویلی مثلاً بالهمل بعضاً درجه
صلابتلری تزیید اولنه ییلور . متقدمین اسلحه لرینی نحاس و توتیا
معدنلریدن عبارت بر خلیطه ایله اعمال ایدرلر ایدی یعنی
بو اختلاط ایله صلابتلری تزیید اولنور ایدی . كذلك اجسام
معدنیه درجه مختلفه ده متصوت اولور مثلاً یومشاق اولان
معدنلر اصلاً متصوت اولیوب اک زیاده سرت اولانلر جله سندن
زیاده متصوتدر

معادنن بعضیلری متطرق یعنی چکیچ ایله ضرب اولندقدده
منکسر اولیه رق اینجه لوحه و ورقه حالنی کسبه صالحدر . اتون
کمش باقر قلائی پلاتینه قورشون توتیا تیمور زیق صلب و سائر
کبی متطرق اولان معادنک جله سی دخی قابل الانجرارددر یعنی
حده دن امرار اولندقدده اینجه تل حالنی کسب ایده ییلور و جله سندن
زیاده منجر اولان اتون کمش پلاتینه تیمور و باقر معدنلری اولوب
لکن اکثریا معدنلرک تطرق و انجرار خاصه لر یبشنده تناسب یوقدر
مثلاً تیمور غایت اینجه تل حالنی کسب ایده ییاور حالبوکه تطرقه
قابلیت پک آزا اولمغله اینجه لوحه صورتنی کسب ایده من و معادنک
قوه ارتباطیه سی دخی اولوب مثلاً اینجه تل حالنده اولدقلرنده
اوجلرینه تعلیق اولسان ثقلناره متحمل اولملریدر . بودخی قوه
تطرقیه و قوه انجراریه کبی جله معدنده غیر مساوات اوزره در .

بو ذکر اولسان قوتلرک مهمما اکن درجه لری اکلا شلق ایچون
 بو محله ده بر قایچ مثال ایراد اولنور . کشک قوه تطریقیه سی
 بر مرتبه در که غایت خالص اولدیغی حالده بر اصبعک یوز بیک
 قسمته بر قسمندن $\frac{1}{10}$ ده اینجه راده سنده لوحه حاصل
 اوله یسلور والتون ده زیاده متطرق اولوب بر بغدای مقدار ندن
 الی الی اصبع مربع محلی استیعاب ایده جک قدر یوک لوحه حاصل
 ایتدیر یله یسلور . ور صادرک استعمال ایلدک لری کش تارک ثغنی
 بر اینجه شعر دن آذر و بر بغدای مقداری کشدن در تیوز قدم
 طولنده بر تل چکیله یسلور والتونک قوه ارتباطیه سی شول
 مرتبه در که بر اصبعک عشری مقداری قطری اولان تلک
 اوجه یوز الی بش قیه اغر لغنده بر ثقل تعلیق اولنسه مذکور تل
 منکسر اولنر و اول قطرده بولنان تیمورتلی ایسه انجق یوز قرق قیه یه
 متحملدر . معاندنه قوه ارتباطیه سی اک زیاده اولان التون اولوب
 قوه مذکوریه سی الاز اولان قورشوندر (ادهم)

ناظر تجارت و معارف عمومیه

(صویک ماهیت و انواع و خواصی) (مابعد)

بر مایع بخارینک قوه الاستیقیه سی انک اوزرینه اجرا اولنان
 تضییق دن زیاده اولدیغی حالده غلیانی ظاهر اولوب صویک دخی

غلیانی بروجه آتی وقوع بولور . شویله که بر قاب دروننده
بولان صویک ابتدا آتیه یقین اولان قسم تختانیسی تسخن
ایتمکه باشلیوب ایصمنش اولان اجزای فردیه سی ایصمنامش اولان
صو طبقاتنک اجزاء فردیه سندن ده اخفیف اوله جغندن اشبوخفت
کسب ایدن اجزاء فردیه قابک یان طرفلریدن یوقارویه طوغری صعود
ویوقاروده بولان صغوق اجزاء فردیه سی دخی تسخن ایتمش اولان
اجزاء فردیه سنه نسبت ده اغر اوله جغندن قابک اورتیه سندن اشاغی یه
نزول ایتمکه باشله یوب بوجهمله قاب دروننده جهت متقابلده ایکی
جریان حاصل اولور . صویک کافیه اجزاسی تسخن ایدرک مساوی
بر درجه حرارته کلد کدنصره بخاره منقلب اولغه باشلرایسه ده
صویک اوزرینه هوای نسیمک اجرا ایلدیکی تضییق سببیله
اشبو بخار سربستجه خارجه چیته میوب بخارک درجه
حرارتی زیاده شدکجه قوه الاستیقیه سی دخی تزايد ایدرک نهایت
هوای نسیمک تضییقنه غلبه ایلدکده اولوقت سربست اوله رق
طبشاری چیقمغه باشله یوب صودروننده دخی برفقرتی حاصل اولور
واشته غلیان بوندن عبارتدر . شو حاله نظراً بر صویک غلیانی
ایچون لازمکلان حرارت صواوزرینه اجرا اولان تضییق ایله
متناسب اولوب تضییق زیاده اولدجه غلیان ایچون اقتضا ایدن
حرارتک دخی زیاده اولمسی ایجاب ایده چکی اکلا شیلور .
صوی هر طرفی محکم قیالو بر قاب دروننده تحلیل ایتمکسزین
بیاض درجه حرارت شدتنده تسخنن ایلک ممکن اولدیغی مثلاً
هوای تخلیه اولمش بر محله دخی صویک زائددرت درجه حرارتده
بخاره منقلب اولدیغی مجرب و معلومدر .

بوندن بشقه صویک ثقلت اضافیه سنک تخلفی دخی غلیانی ایچون
مقتضی اولان درجه حرارتی تبدیل ایده یلور . شویله که صویک
درونه بر مقدار اسپرتو قونلدیغی حالده اسپرتونک صو ایچون اولان
مناسبت کیویه سی زیاده اولوب صودن دخی زیاده طیار
اولدیغندن اسپرتونک اجزای فردیه سی اثنای تبخرنده صویک
اجزای فردیه سی برابر آلوب کوتوره جکندن اولکی حالده هر قاج
درجه ده غلیان ایدرایسه اسپرتو قونلقدده اندن اون ویا اون بش
درجه دون واکر صویک ایچنده بر مقدار عادی طوز حل
اولندحق اولور ایسه طوزک اجزای فردیه سی صویک اجزای
فردیه سی طوته جغندن عادی صو هر قاج درجه ده قینار ایسه
طوزلو صو اندن یدی وسکز واون درجه زیاده حرارتده
غلیان ایدروبرده درجه حرارت هر نقدر زیاده اولور ایسه
اولسون صویک یالکز حرارت واسطه سیله تحلل ایلدیکی
امر محققدر :

صوهوای نسیمینک حرارتنه مساوی اولان عادی درجه
حرارتده دائمایع حالده بونوب لکن تبرید اولنهرق درجه
حرارتی میران الحاره تک صفر درجه سندن اشانی بر درجه یه
قدر تنزیل اولنهدحق اولور ایسه صلب حالنی کسب ایدرک بوزه
منقلب اولور . کافه اجسامک تبرید اولنهرق درجه حرارتی
تنزیل اولندیغی حالده حجملری منقبض اولور و حجملری کوچلدکجه
ثقلت اضافیه لری تزیاید ایدر فقط صو بولندیغی درجه حرارتدن
زائد درت درجه یه قدر تبرید اولندقدده اجسام سائر مثالو
حجمی منقبض اولهرق ثقلت اضافیه سی تزیاید ایدر سده

درتدن صفر درجه یه قدر تبرید اولند قده بالعکس حجمی منبسط اوله رق ثقلی تناقص ایدر وکافه اجزای صفر درجه حرارتیه کلد کده تجمد ایدرک حجمی اون درت جزؤه بر جزؤ مقداری زیاده نور یعنی اون درت قدم مکعبنده اولان صوت تجمد ایلد کده اون بش قدم محلی استیعاب ایدر .

اون بش درجه حرارته اولان صویک ثقلت اضافیه سی واحد فرض اولندیغی حالده انک تجمد یله حاصل اولان بوزک ثقلت اضافیه سی ۹۲ . مقداری اولور .

صوت تجمد ایدر ایکن حجمنک بیومسیله بر قوه دافعه کسب ایده جکندن قهش کونلری صغوق اولان هوالده صوت تجمد ایلد کده دروننده بولندیغی قابیری قیردیغی جله نک معلومیدر . حتی بر پرمق ثخننده اولان تیمور بر طوب صوت ایله مملو و هر طرفی مسدود اوله رق شدید بر صغوغه ترک اولند قده اون ایکی ساعت ظرفنده دروننده بولنان صویک کاملاً تجمد ایتسیله ایکی یرندن چاتلادیغی و اون بیک بشیوزاوتوز درت قیه مقداری بر قوت ایله قیر یله بیله جک درجه ده قالین و باقردن معمول بر کره وجه مذکور یارلادیغی فیلور انچه شهرنده بالتجربه مشاهده اولمشدر .

قهش کونلری اجسام نباتیه نک فنا شمیری مساماتلرینه نفوذ ایتش اولان اجزای مائیه نک تجمد ایتسیله اساس عضویلرینه خلل کلکدن و مساماتلری زیاده جه اولان طاشلرک قهش کونلری چاتلاملری دخی ذکر اولنان سبیدن نشأت ایدر بر کیفیتدر . بناء علیه اینیه ده مستعمل اولان طاشلر ابتدادن تجربه اوله رق چاتلایوب چاتلامیه جنی اکلا شلمسی ایجاب ایدر و بونک

تجربه سى دخی استعمال اولنه جق طاشدن بر پارچه سى ملح كبريت
سوده محلولى دروننه وضع اولنه رق انده براز مدت توقيف
اولندقدن صكره چيقاريلوب هوايه ترك اولندقدن محلول مذ كوردن
طاشك يارقلرينه و مسامانه نفوذ ايتش اولان مقدارينك
قرستاللا نمسيله اثر مذ كورك عيى و قوعبواه جغندن اكر بو تجربه
ايله مذكور طاش چاتلايه جق اولور ايسه اينده استعماله الويرشلى
اولديغى تين ايدر .

بر بچق پرمق ثخننده اولان بوزيالكز برادمك واوچ پارمق
ثخننده كى بوز مسلح بر سوارينك واون ايكي پارمق ثخننده كى بوز
دخی يوكلى بر عربنه ك اغرلغنه متحمل اولدقدن بشقه اوزرنده
مكمل براردو دخی مرور ايده بيلور .

هوادن صكره طبيعته ك زياده مبذول اولان جسم صواو لوب
صورك ايچنده دخی ك زياده كثر اوزره بولنان دكز صوليدر .
دكز صولرى كره ارضك اوچ ربعى احاطه ايدوب مجموعتك
حجمى دخی تقريباً كره ارضك حجمندن اون بيك قات كوچك
اولديغى حالده همان قاره نك هر بر طرفى دكز ايله محاط كبيدر .
ودكزل ارض اوزرنده بر صورت منتظمه ده منتشر اوليوب نصف
كره جنوبيده بولنان دكزل نصف شماليده بولناندن زياده در
دكز كندوسنه مخصوص بررنكى اوليوب اكثراً بحر محيط
يشيل و بحر سفيد مائى كورينور . بوزيك دائماً روى سمانك
اچيقلغنه كوره تحول ايدوب ايو و كوزل كونلرده هوا زياده سيله
صاف و براق و بولوتلرده دخی زياده لطافت اولديغى حالده
شعاعات شمسك سطح دريايه مانلا و رودنده دكز ك رنكى مائى يه
قريب كمش رنكنده مشاهده اولنور .

عموماً دگر صورینک طعمی طوزلو و اجی اولوب دروننده بر مقدار
 عادی طوز ایله ملح کبریت ماغزیا و ملح قاربون کلس و ملح قاربون
 ماغزیا و پک جزئی مقدار دخی منحل اوله رق ملح کبریت کلس دیتلان
 طوزلر بولوب اشبو طوزلرک مقدار ایله دگر صوینک ثقلت
 اضافیه سی موقعه کوره مختلفدر . قره دگر اق دگر دن
 ده ازم مقدار عادی طوزی حاوی اولدیغندن قره دگرک صوی
 اق دگرک صویندن خفیف اولوب بوجهته مثلاً اسکندریه دن
 وارنه کیده جک بر سفینه یه مرور اولنه جق دگرلر صورینک
 ثقلت اضافیه لری حساب اوله رق اکا کوره یوک المنسی لازمه دندر .
 زیرا اجسام سابقه یعنی صویه باتموت اوزرنده یوزن جسملرک
 خفیف یعنی ثقلت اضافیه سی از اولان بر مایع دروننده ثقلت
 اضافیه سی زیاده اولان دیگر بر مایع دروننده بولندیغی حالدن
 ده زیاده یری باتدیغی حکمت طبیعه نك مسائل مشته سندن
 اولمغله اومقوله سفینه حد اعتدال دن زیاده یوکللی اولدیغی حالده
 اق دگر دن مرور ایدوبده قره دگره دخولنده آقد کرده بولندیغی
 قسمنده زیاده مقداری دگره باته جغی جهته تهلکده بولور .
 مرمره دگری اق دگر ایله قره دگرک آقندیسی ارا سنده
 بولندیغی جهته مرمره دگری قره دگر دن از طوزی حاوی اوله رق
 بود دگر صوینک ثقلت اضافیه سی قره دگر صوینک ثقلت
 اضافیه سندن ده ازر .

بحر لوطک صوی سائر دگرک صویندن زیاده طوزلی
 اولوب بحر مذکورک یسک قیه صوی ایکوز الشمس یدی قیه قدر
 مژاد ملیحه یی حاویدر . دروننده زیاده مقدار مواد صلبه بولمنسی

سببیه ثقلت اضافیه سی شول درجه زیاده در که بحر مذکور دروننده
ایاقلری قعر دریایه طوقمقسنزین برادم ایاق اوزره طوره ییلد کدن
بشقه کو بکندن یوقاریسی صویه باتمدیخی دخی محققد ر .

مختلف دکزلک حاوی اولدقلری مواد ملحیه مقدارینی و صولرک
ثقلت اضافیه لرینی بیلک اهل سفاینه الزم بر ماده اولدیغندن طاتاو
صو واحد اعتباریه مختلف دکز صولرینک مواد ملحیه سنک
مقدارلری بروجه آتی کوستریلور .

۱,۰۰۰	عادی طاتلوصو
۱,۰۳۰	آق دکز صویی
۱,۰۲۹	وندیک دکزی
۱,۰۲۸	بحر محیط
۱,۰۲۵	بحر خزر
۱,۰۱۸	یونان دکزی
۱,۰۱۴	قره دکز
۱,۰۱۳	مرمره دکزی
۱,۰۱۲	ازاق دکزی

اشبو دکز صولرینک ثقلت اضافیه لری دخی ذکر اولئان
مقدارلره متناسبدر .

(صفوت)

ناظره کتب حریره

(غلائم سماویہ دائر محاورہ) (تابع)

(خواجہ)

میزان الہوائک قاچ نوع اولدیغنی و بونک توجہ لہ اعمال
و استعمال قلندیغنی کچن درسدہ (۱) سویلش ایدم، خاطر کردہ
اولمیدر .

(شاگرد)

اوت خاطرمدہ در . آلت مذکورہ ہوائک درجہ خفت و ثقلتی
تعیین ایتکہ مخصوص اولدیغنی و بوسیلہ ایلہ یغوریاغہ جغی
ویا خود اچیقلاق اولہ جغی اکلاشیلہ ییلدیکنی اوکرندم . انجق بونکله
یوکسک طاغلرو بر موقعک دیگر بر موقعہ نسبتہ ارتفاعی دخی
اوپللدیکی ایشتم . صحیحیدر .

(خواجہ)

اوت صحیحدر . میزان الہوائک باشلوجہ بر فائدہ سیدہ بودر .
معلومکن اولدیغنی اوزرہ کافہ جبالک ارتفاعی سطح دریایہ
نسبتہ اوچلیلور و ساحل بحرہ ایکن میزان الہوا اوزرینہ تضییق
اجرا ایدن ستون ہوائی ساحل مذکوردن مثلاً بیک ارشون
مرتفع بر طاغ تپہ سندنہ فرض اولنان ستون ہوائیدن اوزون
اولہ جغندن اغرغیدہ زیادہ اولق امر طبعی اولغلہ میزان الہوا
بوریسندنہ کی جیوہ ساحل بحرہ بولنلدیغنی وقت نہ درجہ دہ ایسہ
طاغک تپہ سنہ چیقلدیغنی وقت البتہ براز تنزل ایدر . وقوعبولان

مجر به زره کوره میزان الهوا اون درت ارشون ارتفاعده بر
 میلایتر و تنزل ایتدیکندن اکثر یا مهندسلر بر موقعک دیگر بر موقعدن
 نقدر مرتفع اولدیغنی بواسطه تطبیقا حساب ایدرلر . مثلا
 سلطان بایزید میدانک باغچه قیوسندن نقدر یوکسک اولدیغنی
 اکلامق ایچون اللرنده اولان میزان الهوا به بر کره باغچه قیوسنده
 باقوب نه درجهده اولدیغنی اکلا دقندن صکره کیدوب برده سلطان
 بایزید میدانده نظر ایدرلر . سلطان بایزید میدانده میزان الهوا
 اوزرینه تضییق اجرا ایدن ستون هوا بممه حال دیگرندن قصه
 اوله جغندن میزان الهوا درجه سی تنزل ایتک لازم کلور . اگر ایکی
 میلایتر و تنزل ایتش ایسه سلطان بایزید میدانی باغچه قیوسندن
 یکرمی سکزارشون و اگر اوج میلایتر و تنزل ایتش ایسه قرق ایکی
 ارشون مرتفع اولدیغنی اکلا شیلور انجق بر میلایتری اون درت
 ارشون ارتفاع اعتبار ایتک پک مرتفع اولیان مواقع و جبال ایچون
 صحیح اوله ییلور سهده کچن درسده سویلدیکمز و جهله یوکسکه
 چیقلا قجه طبقات هوا خفیفله جکندن غایت مرتفع اولان محال
 حقنده بوقاعده تعمیم اولنه میوب شو فرق دخی حساب اولنق
 لازمدر و بوندن بشقه هوا دائما بر حالده بولنه میوب آز بروقنده
 تغیر ایتک احتمالی اولدیغندن برطاغ اوچلیله جکی تقدیرده بر آدم
 النده بر میزان الهوا ایله طاغک اتکنده بکلمک و دیگر بریسی کذلک
 النده بر میزان الهوا اولدیغنی حالده طاغک ته سنه چیقوب
 ایکبسی بروقت معینده میزان الهوا رینه نظره اکا کوره حساب
 اولنق اقتضا ایده جکی مثلاً طاغک ته سنه چیقلا قجه برودت
 زیاده لسه جکندن و حرارتله منبسط و برودتله منوطی یعنی منقبض

اولی کافی اجسامک خاصه سندن بولندیغندن طاعنک تپه سنده کی
 میزان الهواده اولان جیوه برودتدن منوطی اوله رق حجمی تناقص
 و بوجهله بوری ایچنده زیاده جه تنزل ایدوب اولوجهله اولنان
 حساب طوغری اوله میه جغندن اکثریا میزان الهواره برده
 میزان الحراره ربط ایدرلر و بوضورتله طاعنک اتکیله تپه سی بیننده
 اولان حرارت و برودت فرقنی بولوب اکا کوره حساب ایلرلر .
 بو احتیاطلرک جمله سی غایت مرتفع محللر ایچون اولوب یوخسه
 زیاده سیله مرتفع اولیان و مسافه بعهده بولنمان مواقع ایچون
 یکده احتیاج کوریلر مز .

افادات مشروحه یه نظرا میزان الهوا ایله برمحلی اولخماک
 حسابات مختلفه یه متوقف عمل کتیرکی کورینورسیده علوم
 ریاضیه یه وقوف تامه سی اولان ذوات کوره براخری یسیردر .

(شاگرد)

میزان الحراره نصل آتدر واجسامک حرارتله منبسط و برودتله
 منقبض اولسی نه دیمکدر .

(خواجه)

میزان الحراره فرانسزجه ترمومتر تعیر اولنان آتدرکه حرارت
 و برودتک درجاتنی ییلدیرر . اساسی اجسامک حرارتله منبسط
 و برودتله منقبض اولسی قاعده سی اوزرینه مبنی اولوب تفصیاتی
 کله جاک درس لرملرک برنده بیان ایدرم .

شاگرد

هوانك نصل جسم اولديغنى وبعثن خواص وکيفياتنى اکلام فقط
بوندن نه مقوله علائم واثار تولد ايدر

خواجه

هواندن نشأت ایدن علائم واثارک برسى روزکار اولوب بونک
نه صورتله حاصل اولديغنه دائر هيچ برمعلوما تکز يوقدرظن ايدرم
روزکار هوانك تموج وتلا طمندن حاصل اولان بر اثر اولوب بشقه
برشى دکلدر . وهوانك تموج وتلا طمى برقاج سببدن نشأت ايلديکندن
بونلرى صره سيله سره بيان ايدرم . مثلاً اوقات حاره ده روزکار
اولديغنى وقتلر يلبازه استعمال اولنور . وبوصورتله هوا تحريك
اولنده رق روزکار حصوله کتور يلور . چونکه صوقارشديرلديغى
حاله نصل طالعه لنور ايسنه يلبازه ايله تحريك اولند قجه هوا دخی
اويله جه تموج ايدر .

شاگرد

هوانك تعريفنده غيرقابل اللمس برجسمدر ديويورمش ايدىكر
(۱) لمسى ممكن اوله ميان برجسمك تحريك وتمويجى نصورتله
اوله يلور .

خواجه

فى الحقيقه هوا زياده سيله رقيق برجسم اولديغندن ال ايله

طوتلسی ممکن دکلدر . انجق اجسامك خواص عمومیه سندن
اولان عدم تنافذخاصه سندن ناشی ایکی جسم آن واحده
برمکانی اشغال ایده میه جکری حکمت طبیعیه نك مسائل مثبتہ سندن
اولغله یلپازہ نك تحرك ایتدیکی یرلده بولنان هوا تبدیل مکان
ایدرك محل اخره انتقال ایدر . وصورت انتقالی کافه اجسام
رقیقہ مثل لوتوج ایدرك وقوع بولور . برحوضك ایچنه برطاش
القا و انور ایسه نه حال مشاهدہ اولنور .

شاگرد

صوبه بردائره تشکل ایتدیکی کوریلور .

خواجه

بوندن اکلاشیلور که صوبه اتیلان طاش ذاتاً صوابله مملور برمکانی
اشغال ایدرك اول مکانده اولان صوبی هر طرفه دفع ایتمی جهتیله
صوبه اتیلان طاشك جسماتنه و اتیلور کن الدیغی قوتك درجه سنه
کورہ شدتله اطرافه طاغیلور و هر طرفه علا السویه منتشر
اولدیغندن دائره کبی کورینور . کچن کون قایقله کلور ایکن
یانمزدن بروا پور کچدی و بونك حاصل ایتدیکی طالغہ بدرجه قوتلی
ایدیکه از قالدی قایغمری ذویره جک ایدی او یله دکلمی .

شاگرد

اوت واقعا او یله اولدی . او کوندن برویا نمزدن واپور کچر کن زیاده
تلاش ایدیورم .

خواجه

صویتی تحریک ایدن سبیلر هوایی دخی تحریک و نتیجه قابل
اولدیغندن و هوایی تحریک ایدن یلپازه صویتی طالع‌لندیرن واپور
چرخ‌لرینه مشابه بولندیغندن چرخ‌لرک قوتنده بریلپازه اعمال
اولنهرق هوا تحریک اولنهرق اولسه بر قوتلی ادمی ییقه‌جق
درجه‌ده شدتلی روزکار وجوده کتورلسی ممکندر.

شاگرد

روزکار هوانک تموجندن حاصل اولدیغنی و هوایی تحریک ایله عملی
روزکار استحصالی ممکن ایدوکنی اکلادم انجق یاز موسمنده سرین
وخفیف روزکارلر هبوب ایتدیکی وفصل خریف وشتاده بناری
ییقه‌جق و اغاجلری دوبره‌جک درجه ریا ح شدیدہ اسدیکی وقتلرده
هوایی تحریک ایدن قوت ندر.

خواجه

برمنوال محرر بونک اسبابی مختلف اولوب برنجبسی هوانک حرارتله
منبسط اولسیدر مثلاً برقهوه جزوه‌سی یاریسنه قدر صوایله
طولدیریلوب اتشه سورلسه صوایصنوب قاینایه‌رق جزوه‌نک
اغزینه قدر چیقار واتشده دهازیاده طوتیلور ایسه طاشوب
دوکیلور.

شاگرد

صیح او یله‌در و بو چوقدنبرو مر اقدر صو ایصندیغنی حالده

چونالمسی ندن نشأت ایدیور . تعریف بیورمکزی رجا ایدرم .

خواجه

صویك ایصندیغنی حالده چونالمش کورنمسی حرارتله منبسط اوله رق
جسمنك تزايد ایلسندن و بودخی اجسامده بولان قوه انبساطیه دن
نشأت ایدریغنی قنغی جسم اولورسه اولسون تسخن اولندیغنی
وقت مساماته حرارت دخول ایدرك جزؤ فردلر نی سیرلتدیكندن
ناشی اول جسمك حجمی تزايد ایلر .

شاگرد

اوله ایه قوه انبساطیه دیمك جسملرده اولان تزايد حجم خاصه سی
دیمكد .

خواجه

اوت اودیمكدز . بو یحیی ایلروده تفصیل ایده جكم . اولوقت لایقیله
اکلارسکز مؤخرا بیان اولنه جق بعض اسبابه منی هوا تسخن ایدرك
منبسط اولدقده جزوده صوقایندیغنی وقت طالعهدندیغنی کبی هوا
دخی تموج ایدرك روزکار حاصل اولور ونقدر زیاده منبسط اولور ایه
اولقدر زیاده تموج ایدر . اره صره هبوب ایدن ریاح شدیدده اکثریا
کره نسیم زیاده جه منبسط و متوج اولدیغنی وقت لظهور ایدر .

(بقیه سی صکره) (قدری)

(امید برونندن مکتوب مخصوص فی ۲۷ رمضان)

امید برونی شهری برکوچک کورفز نهایتندہ واقع اولوب لیانی
دخی یوزاون اوچ قولاج عمقندہ در . بوطرف اهل اسلامی بینندہ
جبل قاف اسمیلہ معروف اولہرق جوار شہرہ غایت جسیم ومرتفع
برطاغ اولوب بوندن نبعان ایدن طتلو صولر شہرک احتیاجاتنہ
وفا ایتدکدن بشقہ حوالہسندہ بولان باغچہلر واورمانلر دخی
اندن اسقااولور . شہرک اہالی مسلمہ سی مال سائرہ دن اولان سکنہ
سندن یکان یکان زیادہ درولسانلری مختلف اولوب ملای و ملیباری
وہندی و عربی تکلم ایدرلر .

بوطرف اهل اسلامی بینندہ موجب نزاع و قتال اولان مسائل
دینیہ یی تحقیق ایلدم . بونلرک اکثریسی شریعت مظہریہ نسبت
قبول ایدر شیلر اولدقدن بشقہ تحفیات قیلندندر . جملہ اختلافادن
بریسی جنازہ نک حین دفنندہ اول باشیمی یاخود ایاقلریمی قبرہ
ادخال اولنق اقتضاییدہ چکی مسئلہ سیدر . اعتقادات قدیمہ لری
اقتضا سنجہ برآدم صقال صالیو یردکدن صکرہ تراش ایدر ایسہ
اکاکافر نظریلہ باقیلہ رق جنازہ سی نمازی قلمنز و بالعکس بیقلرینی
تراش ایلپان ادم دخی اهل اسلامدن عد اولنمبوب اومقوله لہ سلام
ویرلر . انسان کندو لعابنی باج ایتک اورجی افساد ایدوب
بوندن احترازاً رمضانہ ہر کس ارطہ زنندہ مخصوص توکرک
حقہ سی استعمال ایتدکری مثالو بونلری جامعہ دخی برابر
کزدیرلر واغزلرنندہ استعمال ایتدکری برنوع انفیہ مبطل صوم
عداولنر . ونسانک مہری بش شیلن یعنی یکر می یدی بیچق
غروشی تجاوز ایدر ایسہ نکاح صحیح اولر وعقد مجلسارندہ قول قولہ
صارلق و او پوشمک شرائط نکاح دندر و ہر جامعہ اوقات نمازدہ

اون التي مؤذن واون درت جابی برلكده قامت ايدرلرودها بوقيلدن
برحق اعتقادات باطله يه ذاهب و متمسكدرلر . مقدم دخی یازلدیغی
وجهله وسائل سفریه نك تكثيريله ممالك بعیده یه عزیمت کسب سهولت
ایلد کدن صکره ایچلرندن بعضیلری حجازه کیدوب کلدرک تصحیح
اعتقاد و سائرلرینی بو طریقہ سوق ایتلری اختلافات حاضرہ بی منتج
اولشدر . اهالی مذکورہ نك الیوم مستغرق اولدقلری کمال جهالتہ مبنی
علوم دینیہ نك اصولیله تعلم و تدرسنه قابیلیتلی اولدیغندن شمدیلک
المهم اولان فرائض و واجباتک لساناً تعلیمی ضمنیده اولدقچه جسم
برمکتب کشاد و تنظیم ایلدم . بعونه تعالی حسن تأثیراتی مشاهده
اولنه جغنی ما مول ایدرم .

کچن دفعه بعض احوالندن بحث ایتمش اولدیغم زنگبار جزیره سیله
افریقا اراضیسنده بونك ملحقاتندن بولنان (بنباسه) و (لامو) و (کلوه)
و (عام) و (سیو) و (پنه) نواحبسی اهالبسی عموماً اسلام اولوب عربی
و حبشی و دیگر برلسان ایله تکلم ایدرلر . محال مذکورہ مسقط امامک
برحبشی زوجه سندن اولان مخدومک زیراداره سنده در . مشار ایله
غایت فطین و درایتکار برذات اولوب سواجلدن برایلق قدر ایچرو
طرفلرینی تحت اطاعتنه ادخال ایلشدر .

تحقیقات عاجزانه مه کوره مذکور زنگبار جزیره سی و توابعی
مقدما یمن ملحقاتندن اولدیغی حالده برارالق پورتکیزلی اسلیلا
ایتمش و رهابی ابن سعود شقا و تمود ایامنده مسقط امامی بولنان
سعيد بحرین طرفندن جمع ایلدیکی نفیر عام ایله جزیره مذکورہ یه
بغته هجوم ایله برکیجه نك ایچنده اخذ و استردادینه ظفر یاب اولشدر .
زنگبار جزیره سی ایله ساحلده بولنان مذکور بنباسه بیننده
واقع مسافه یلکن کبسی ایله اکثر یا ارچ کونده قطع اولشور .

ملل سائرہ التي ایلق مسافده واقع ممالك بعیده ایله کسب مناسبت
و بوطریق ایله توسیع دائرہ تجارت و صناعت ایلدکری حالده
بزم طرفلرده بوقوله تشبثانده بالکلیه اهمال اولغسی جای تأسفدر
افریقانک اکثر طرفلری اهل اسلام ایله مسکون اولوب بونلرله
بیمزده جهت جامعه اسلامیت اولدقده بشقه مقام خلافت کبرایه
شدت ارتباط و اتساعلری درکار و بناء علیه هر یرده مظهر حسن
قبول اوله جنم آشکار اولدیغدن ممالک محروسه شاهانه ایله اهالی
مذکوره ییشنده بعض مناسبات دوستانه حصوله کتورلسه منافع
عظیمه پی منتج اوله جغی مجزومدر

بوندن درت سنه مقدم مذکور زنکبار جزیره سی اهالی
مسلمه سندن برچوق اشخاص اولاد و عیال لرله رنجبرک ایتک
اوزره اولجوارده واقع دیگر بر محله عزیمت ایدوب عودت لرنده
انکلیز بکک سفائنندن بریسی بونلره تصادف ایدرک امر یقایه نفل
اولور اسرا کروهندن ظن ایتکله طاقیله طوتوب امید برونه
کوتوره رک اوزاده سیلیرنی تخلیه ایلش و مرقوملر مسافه نک
بعدتی جهتیه مملکت لرینه عودت ایده میوب اولوقندن بوطرفلرده
دوچار فقر و سفالت اوله رق قالمشردر . بو بیچاره لرک دارودیارلرندن
تدرکین ایدلسی اولوجمله بریا کلتیق وقوعه مبنی اولدیغدن ینه
انکلیز سفائی ایله مملکت لرینه اعاده سی موافق حقانیت اوله جغندن
شوکیفیت رسیده سمع عالی اوله رق اولوب ایده انکلیزه دولته تبلیغات
اجراسیله اهالی مذکوره نک مملکت لرینه ارجاعی اسباب نک
استحصالت همت یورلسه موجب اجر عظیم اوله جغی درکاردر

(خلاصه پولیتیکه)

انگلتره

چک کرده پارلمنتوده لهستان مسئله سی در میان اولدیغی صروده
اعضادن بریسی کلامه اغازیله لهستان روسیه نك تحت اداره سنده
قالد قجه اوراجه مطلوب اولان صلح واسایشك حصول ودوامی
ممکن اوله میوب بو کیفیت دائمی اورویاجه موجب صداع
اوله جغندن اسایش عمومینك بقاسی مطلقاً قطعاً مذکور دنك
روسیه دن تفریقته متوقف اولدیغنی بیان ایلمش وخارجیه
ناظری لورد جون رسل بوکا جواباً انگلتره دولتی لهستانك
استحصال استقلال یالکز روسیه دولتنه طوق میوب اوستریا
وپروسیا دولترینك دخی مغایر متغیتری اولدیغنی وبومطلبك
حصولی دول ثلثه مشارالیه یله محاربه یه متوقف اولوب بوکا ایسه
انگلتره نك پولیتیکه سی مساعد اولدیغنی بیان ایله حرب درجه سنه
قدر کیدلمز ایسه ده لهلولرك اصلاح حاللری حقنده هر درلو معاونتك
دریغ اولمیه جغنی ایراد ایلمشدر .

انگلتره سواحلندن امریکا جمهور جنو بیسنه اسلحه ومهمات
حریبه کتمسندن وبونك اوزرینه جمهور شمالی طرفندن انگلتره
سفائی حقنده یوقلمه اصولی اجرایی وسیله سیله بعضی معاملات
شدیده وقوع بولمسندن طولایی طرفین بیننده تگون ایدن منازعه
حربی انتاج ایده جکندن خوف اولنورکن بونك صورت مصلحانه
فصل ودفعی ضمیمه بودفعه جمهور شمالی طرفندن لوندره یه
برآمور مخصوص کوندرلمش ومومی الیهك قواعد حقوق ملله
زیاده معلوماتی اولدیغندن لوندره ده مقیم امریکا سفیریله بالاتفاق
مسئله مذکوره نك حائیه مأمور بولمشدر .

انکلهٔ دولتی دخی جمهور شمالینک اتحاد ایتدیکی اشیوتدیردن
اظهار کمال ممنونیت ایدوب بوو جهله طرفین بیننده محاربه وقوعی
احتمالی شمیدیک برطرف اولمشد.

روسیه

لهستان مسئله سی حقهده اورو پادولت لرینک روسیه یه وقوعبولان
تبلیغاتی صورت دوستانه و نازکانه ده اولوب دول مشار الیه مک
هیچ بریسی بوماده دن طولانی روسیه یه اعلان حرب درجه سنه
قدر کتیه جکی روش حالدن اکلاشیلور ائسه ده روسیه دولتی
شو حالک نتایج وخیمه سندن امین اوله مدیغندن براز وقتدنبروتدارکات
کلیهٔ حریه یه تشبث ایدرک مبالغه جسیه صرفیه قرون شتاد لیجانی
برقائدها تحکیم و بحر بالطقده کشت و کذار ایتک اوزره بر مکمل
دونما تبجیر ایتک اوزره بولمشد. دولت مشار الیه مک تدارکاتی
امور بحریه یه منحصر اولوب عساکر بریه فرقه لری دخی ترتیب
و تنظیم ایتکده در.

لهستان

لهستان اختلالنک صورت مصلحانه ده دفعی اسبابنک
استحصالی خصوصهٔ دائر انکلهٔ و فرانسه و اوستریا دولت لری
طرفدن روسیه یه اجرا اولنان تبلیغات دوستانه یه دولت
مشار الیه ها جانبدن و یریلان جوابلرده دول مشار الیه مک

مطلوبی کند و سنک دخی اخص امالی اولوب فقط شوامرك
برآن اول حسن حصولی حقیقه ارز وایدنلرکروه عصاته موجب
غیرت و جسارت اوله جق تحریکات اجنبیه نك منعی و سائلنك
استحصانه همت ایلمری لابد اولدیغنی بیان ایلمشدر .

روسیه دولتک اشبوجوابی دول الیهیمک دخواهنه موافق
اولدیغدن اورو پاچه زیاده سوء تأثیری اولمش و فقط بونك اوزرینه
نه مقوله تدابیره تشبث اولنه جغنی هنوز مجهول بولنمشدر .

لهستان اختلالی کونکون توسع ایدوب حتی شمیدییه قدر
حال اطاعتده و بولنان تجار و اهل قراعتاتک مظفریتنه اعتراضاً
انلره ملحق اولمقده و روسیه عسکری دخی کماکان لهلولر حقنده
انواع مظالم و تعذبات اجرا ایتکده درلر . ازجمله پیالزف شهری
اهالیسنك عصاته بعضی معاونت معنویه ده بولمش اولمری
بهانه سیله روسیه عساکری بونلردن اله کچنلری قتل عام و شهری
کاملأ تخزیب و احراق ایلمشدر .

وارشاورده بعضی اهالی ایله رهبان طاقی محاربات حاضرده
وفات ایدن همشهریلرینك روحی ایچون کلیساده دعا ایتمش
اولمریله برحق رهبان روسیه لوطرفدن اخذ و گرفت اولنه رق
قلعه بندایدلش ایسه ده پترسبورغدن ورودایدن امر اوزرینه
چوق کچمکسزین سبیللری تخلیه قلمشدر .

اسویچره جمهوریه ممالک متحده الاماینانك بعضی کوچک
حکومتلرندن ماعداً عموماً اوروپا دولتلری دول ثلشه اثرینه
اتباع ایله لهستان مسئله سنده دائر روسیه دولته تبلیغات
اجری ایلمشدر .

یونانستان

یونان قرالغنه انتخاب اولان دایمارقه پرنسی کلیوم یورکی شومسندک قبولی بعض شرائطه تعلیق ایتش و بونک مذاکره و تسویه سی ضمنده دول حامیه مرخصلرندن مرکب لوندرده برقونفرانس تکشیل اولمش ایدی . مؤخرأ النان تلغراف حوادثه نظرأ مرخصلریننده اتفاق حاصل اوله میهرق طاعلمشلردر . بناء علیه یونان قرالی انتخابی مسئله سی یکیدن مشکلاته دوچار اولمشدر .

مسئله مذکورته بوضورتله اوزامسندن ناشی الیوم یونانستانک اکثر محلی بر حال فترده بولنهرق هر طرفده محل امن و اسایش حالات وقوع بولمقده و حتی آتنده پک چوق فنا لقلر تحدث ایتمکده اولوب از جمله فرانسه تبعه سندن چند نفر اشخاص حقنده سوء قصد وقوعیه جرح اولمش و در سعادته دخی اوینامش اولان جانباز سولیه نک او یونجیلرندن براوسه تریالو قزی اوتوز قدر روم جبرأ اخذ ایله هتک ناعوسنه اجنسا رایلشلردر . حکومت موقتته نک کمال ضعفندن ناشی بومقوله اصحاب جنایات مجازاتسز قالدیغندن اتنده مقیم انکلتزه و فرانسه سفیرلی طرفندن حکومت مذکوریه معرض تهدیده مذکره اعطا اولمشدر . حکومت موقتته اعضاسی اولوجهله جریان ایدن اویغونسز لقلرک دفعندن عجزلرینی حس ایدرک وقوع بولان استعفالرینه مبنی جمعیت ملیه معرفتیله یرلرینه بشقه لری انتخاب اولمشدر .

فرانسه

بودفعه فرانسه قوانین مجاسی وقت معینه سنك حلولله قیانش
 وملت مجاسی اعضاسنك انتخابات عمومیه سی اشبو شهر مایسك
 اوتوز برنجی كونی اجرا اولته جغندن طرف حكومتدن رخصت
 مخصوصه تحصیل اولمذ قجه اهلیدن یكرمیدن زیاده اشخاصك
 بریره تجمع ایده مامسی حقنده موضوع اولان قانون بوكره فرانسه
 رسمی غزته سیله عامه یه اخطار اولنمشدز . فرانسه دولتلك
 مكسیقاده بولنان عساکری پوابله شهری اوزرینه بالهجوم
 ضبط ایلش لردر .